

Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS
Oarje-Finnmárkkku suohkanreivišuvdna SGO

Oppstart av forvaltningsrevisjonsprosjekt

Sosialtjenesten og NAV Kvalsund

Saksbehandler: Arnt-Bjarne Aronsen (Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS)

Saksopplysninger:

Bakgrunn:

Bakgrunnen for dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er *Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020*, vedtatt av kommunestyret i Kvalsund den 10.11 2016 (sak 62/16). Det framgår av planen at det skal utføres en forvaltningsrevisjon av sosialtjenesten og NAV Kvalsund.

I kommunens plan for forvaltningsrevisjon sies det følgende om dette fokusområdet:

«Økonomisk stønad (sosialhjelp) er en del av samfunnets økonomiske sikkerhetsnett og skal sikre at alle har nok midler til livsopphold. Hjelpen er ment å være midlertidig og skal bidra til å gjøre folk økonomisk selvhjulpen.

Alle som søker om sosial stønad til livsopphold har krav på svar i form av et skriftlig vedtak. Ved særlig behov kan det fremmes en muntlig søknad, som noteres ned av saksbehandler. Saksbehandlingstiden kan variere, men må alltid følge bestemmelsene i forvaltningsloven. Dersom saksbehandlingstiden er mer enn en måned, skal det gis foreløpig svar.

Kommunene har plikt til å sette av midler til økonomisk stønad i sine årlige budsjetter, og den enkelte søker har rettskrav på slik stønad dersom vilkårene er oppfylt. Klageinstansen i slike saker er Fylkesmannen.

Kvalifiseringsprogrammet ble innført i 2007 og er en del av de individuelle tjenester i sosialtjenestelovgivningen. Ordningen er en kommunal oppgave og forvaltes av de lokale NAV-kontorene. Kvalifiseringsprogrammet er et tilbud om opplæring og arbeidstrening, og den oppfølgingen som man trenger for å komme i arbeid eller meningsfull aktivitet. Programmet gir også en mulighet for å avklare andre rettigheter til inntekt man kan ha dersom man ikke klarer vanlig arbeid. I bestemmelsene for programmet gjelder også følgende: programmet skal være på full tid, man får lønn (kvalifiseringsstønad) som utgjør 2G, og vanlig ferie. I tillegg har man rett på barnetillegg hvis man har barn og man kan ha rett til bostøtte hvis man har egen bolig.

Målgruppene er blant annet dem som har levd på sosialhjelp over lang tid eller står i fare for å komme i en slik situasjon, eller som har vært i ulike hjelpetiltak tidligere uten at dette har

ført til arbeid eller avklaring. Kvalifiseringsprogram kan gis for en periode på inntil ett år. Etter en ny vurdering kan det forlenges med ett år, eventuelt mer dersom det er nødvendig.

Kommunene har plikt til å sette av midler til kvalifiseringsprogrammet i sine årlige budsjetter, og den enkelte søker har rettskrav på å kunne delta i ordningen dersom vilkårene er oppfylt. Klageinstansen i slike saker er Fylkesmannen.

I lov om arbeids og velferdsforvaltningen (NAV-loven) § 13 heter det at Arbeids- og velferdsetaten og kommunene skal ha felles lokale kontorer som skal ivareta oppgaver for statsetaten og kommunen. Når det gjelder de kommunale oppgavene skal kontoret som et minimum ivareta økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet. I § 14 heter det videre at kontoret skal opprettes ved avtale mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunen (lokal samarbeidsavtale).

Avtalen skal inneholde bestemmelser om lokalisering og utforming, organisering og drift av kontoret, hvilke kommunale tjenester som skal inngå i kontoret, og hvordan kontoret skal samhandle med representanter for kontorets brukere og kommunens øvrige tjenestetilbud. Avtalen kan inneholde bestemmelser om å utføre oppgaver på hverandres myndighetsområder. Bestemmelsene om dette er utdypet i egen forskrift.¹

I lovforarbeider² til NAV-loven blir det framhevet at samarbeidet og integreringen av den kommunale sosialtjenesten som en del av de lokale NAV-kontorene er en sentral del av reformen. Selv om både staten og kommunene beholder sitt ansvar for oppgaver de har etter dagens lovgivning, er det avgjørende at den statlige Arbeids- og velferdsetaten og den kommunale sosialtjenesten utvikler et samarbeid og tjenesterutiner som i størst mulig utstrekning muliggjør at velferdsforvaltningens samlede virkemidler kan brukes i førstelinjetjenesten. Det nevnes blant annet at dette må gjøres gjennom en rekke tiltak for å fremme felles holdninger og kultur, og etablere en "felles plattform" på de lokale NAV-kontorene.

I budsjett 2012/økonomiplan 2012/2015 fremgår det at sosialhjelpsmottakere under 24 år skal i den grad det er mulig, innen en måned etter at de har søkt om hjelp, tilbys praksisplass i det ordinære arbeidsmarkedet. Langtidsmottakere av sosialhjelp er en prioritert gruppe for vurdering av andre inntektssikringer enn sosialhjelp. Dette innebærer målrettet arbeid i samarbeid med øvrige fagpersoner i NAV kontoret. Der avklaring av brukere har høy prioritet Alle som søker om økonomisk sosialhjelp skal vurderes opp mot arbeid og aktivitet. Det skal til enhver tid være minimum 6-7 personer som deltar i kvalifiseringsprogrammet, der hovedfokus er arbeid og aktivitet.

KOSTRA-tallene for 2015 viser at Kvalsund kommunes andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp er høyere enn i kommunegruppe 6, men lavere enn fylket og landet.

Av budsjett 2016/økonomiplan 2016-2019 framgår det at NAV i de kommende årene vil ha større fokus på økonomisk rådgivning og oppfølging av de som er avhengige av månedlig sosialhjelp. Det framgår videre at NAV Kvalsund vil ha som hovedfokus «(..) å få flere i arbeid og aktivitet og færre på passiv stønad».³

¹ Forskrift om rammer for delegering mellom stat og kommune om oppgaveutførelsen i de felles lokale kontorene i arbeids- og velferdsforvaltningen (For-2007-01-26-107).

² Ot. prp. nr. 47 (2005-2006) Om lov om arbeids- og velferdsforvaltningen, på side 36.

³ Budsjett 2016 – Økonomiplan 2016-2019, s. 34-35.

Området er svært vesentlig fra et brukerperspektiv. Videre er området helt klart vesentlig i et samfunnsmessig, omdømmemessig og økonomisk perspektiv. Området er også vesentlig i et politisk perspektiv.»

Forslag til problemstillinger:

Oppstart av denne forvaltningsrevisjonen ble drøftet under møte i kontrollutvalget den 18. oktober d.å. under sak 18/2017. Formålet med prosjektet er et resultat av det som kom fram under drøftingen i møtet og vil derav være todelt. I første del vil vi undersøke kommunes bruk av økonomisk sosialhjelp hvor vi vil se på utviklingen over en tidsavgrenset periode og sammenholde data med andre sammenlignbare kommuner.

I neste omgang vil vi undersøke om sosialtjenesten har et system som sikrer forsvarlig behandling av søknader etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen, med hovedvekt på søknader om økonomisk sosialhjelp.

Forslag til undersøkelsens hovedproblemstillinger er som følgende:

- 1. Hvordan er bruken av økonomisk sosialhjelp i Kvalsund kommune?***
- 2. Har NAV Kvalsund rutiner og retningslinjer som sikrer en forsvarlig saksbehandling av søknader om sosialhjelp?***

Kilder til revisjonskriterier:

Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen vil bli utledet fra følgende kilder;

- *Lov av 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven)*
- *Lov av 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven – NAV-loven)*
- *Lov av 10. februar 1967 om behandlingssmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)*
- *Forskrift av 26. januar 2007 nr. 107 om rammer for delegering mellom stat og kommune om oppgaveutførelsen i de felles lokale kontorene i arbeids- og velferdsforvaltningen (forskrift om delegering mellom stat og kommune)*
- *Forskrift av 19. november 2010 nr. 1463 om internkontroll for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen (forskrift om internkontroll i kommunalt NAV)*
- *Ot.prp. nr. 47 om lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (2005-2006)*
- *Ot.prp. nr. 29 om lov om sosiale tjenester m.v. (sosialloven) (1990-1991)*
- *Rundskriv Hovednr. 35 – Lov om sosiale tjenester i NAV*

Gjennomføring:

Undersøkelsen vil etter planen bli startet opp vinteren 2017/18. Datainnsamling vil skje ved hjelp av intervju, dokumentanalyse og bruk av KOSTRA-tall (SSB). Etter dette vil resultatene av undersøkelsen (rapporten) bli sendt på høring til rådmannen, for så å bli behandlet i kontrollutvalg og kommunestyret.

Avgrensning:

Av både praktiske og ressursmessige grunner vil det være nødvendig å foreta en avgrensning av undersøkelsen. Problemstillingen som omhandler bruken av økonomisk sosialhjelp er en ren deskriptiv (beskrivende) problemstilling, der vi har valgt å ta for oss de tre siste årene (2015, 2016 og 2017). Problemstillingen som omhandler forsvarlig saksbehandling av søknader etter lov om sosiale tjenester i NAV vil i all hovedsak være rettet mot forvaltning av økonomisk stønad.⁴ Dette med bakgrunn i at denne tjenesten utgjør en ikke ubetydelig del av kommunens utgifter innenfor sosialtjenesten. Videre er det denne tjenesten som kommunen som et minimum er lovpålagt å samordne med det lokale NAV-kontoret. Samt at mottakerne av denne tjenesten er et av hovedfokusområdene i NAV-reformen, der en av målsetningene er å få «Flere i arbeid og aktiv virksomhet» og « færre på trygd og sosialhjelp».⁵

Forslag til vedtak:

1) Kontrollutvalget vedtar følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonsprosjektet "Sosialtjenesten og NAV Kvalsund":

- 1. Hvordan er bruken av økonomisk sosialhjelp i Kvalsund kommune?**
- 2. Har NAV Kvalsund rutiner og retningslinjer som sikrer en forsvarlig saksbehandling av søknader om sosialhjelp?**

2) Kontrollutvalget overlater til revisjonen å utarbeide underproblemstillinger og eventuelle tilleggspørsmål i tilknytning til de nevnte hovedproblemstillingene.

⁴ Se § 18 om stønad til livsopphold i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

⁵ Se St.meld nr.14 (2002-2003) Samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten, på side 4. Se også St.prp. nr. 46 (2004-2005) Ny arbeids og velferdsforvaltning, kapittel 6.